

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond er bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over haar brief van 7 november 2011 met daarin de stand van zaken met betrekking tot de instelling van de «Denktank complexe zorg»(Kamerstuk 24 170, nr. 124).

De voorzitter van de commissie,
Smeets

De griffier van de commissie,
Teunissen

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen brief van de staatssecretaris. Zij hebben hierbij een aantal vragen en opmerkingen.

Allereerst willen zij benadrukken dat vrijheidsbeperkende maatregelen nooit een eindstation mogen zijn, hooguit een noodgreep. Vervolgens moet continu gezocht worden naar een andere oplossing, waarbij dergelijke maatregelen niet noodzakelijk zijn. De leden van de VVD-fractie kijken dan ook met grote belangstelling uit naar de voorstellen waar de denktank complexe zorg mee gaat komen, bij de uitvoering van hun opdracht te verkennen hoe schijnbaar perspectiefloze situaties kunnen worden vlotgetrokken, zodat cliënten zich zoveel mogelijk in vrijheid kunnen bewegen.

De stand van zaken die geschetst wordt biedt geen nieuwe informatie ten opzichte van de eerdere stand van zaken brief van 4 april 2011. De leden van de VVD-fractie hebben echter nog een aantal vragen over de werkzaamheden van deze denktank. Het betreft hier de volgende punten:

- Hoeveel en welke (recente) cases en methodieken omtrent de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen worden door de commissie bekeken in het kader van haar opdracht?
- Worden hier tussentijds nog nieuwe cases en methodieken aan toegevoegd, bijvoorbeeld de recente casus van een overleden psychiatrisch patiënt?
- Kan een meer gedetailleerde planning worden verstrekt ten aanzien van de invulling van de werkzaamheden van de denktank?
- In de brief van 4 april 2011 wordt gesproken over het instellen van werkgroepen om personen met relevante ervaring en deskundigheden uit andere sectoren aan te trekken. Zijn er al dergelijke werkgroepen ingesteld? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet? Is het de verwachting dat er de komende tijd wel dergelijke werkgroepen worden ingesteld?
- In de brief van 4 april 2011 wordt aangegeven dat de denktank ook de reacties van wetenschappers, therapeuten, (ervarings)deskundigen en onderzoekers zou analyseren om te bezien of deze tot verbeteracties kunnen leiden. Wat is op dit gebied de stand van zaken? Hoeveel reacties heeft de denktank ontvangen en vanuit welke hoek? Hoe verloopt de analyse van deze reacties en lijken deze te leiden tot mogelijke verbeteracties?
- In hoeverre worden de conclusies en aanbevelingen van de denktank complexe zorg ook onderdeel van de deskundigheid en advisering van het CCE?
- In hoeverre worden bij de advisering van de denktank complexe zorg de wensen en voorkeuren van de patiënt ook als gewichtige invalshoek meegenomen?

Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie wat de samenhang is tussen de (aanbevelingen van de) denktank complexe zorg en verschillende wetten die in voorbereiding zijn. Zo wordt in de Wet cliëntenrechten zorg uitgegaan van het recht op kwalitatief goede zorg. In hoeverre zal de denktank aanbevelingen doen ten aanzien van kwalitatief goede zorg in situaties waarin sprake is van vrijheidsbeperkende maatregelen?

Daarnaast zijn de wetsvoorstellen Zorg en dwang en de Wet verplichte GGZ op dit moment aanhangig in de Kamer. In hoeverre worden de conclusies en aanbevelingen van de denktank complexe zorg meegenomen bij deze wetsvoorstellen?

Daarnaast is recent een nieuw onderzoek van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) naar de kwaliteit van zorg bij langdurige vrijheidsbeperking van mensen met een verstandelijke beperking beschikbaar

gekomen. Naar aanleiding van dit rapport heeft de VVD-fractie nog een aantal vragen, in relatie tot de denktank complexe zorg.

Een positieve constatering van de IGZ is dat multidisciplinaire samenwerking bij de meeste locaties aanwezig is. Echter, recent heeft de minister van VWS de Kamer bericht over het feit dat de ontwikkeling van een multidisciplinaire richtlijn door het veld gestaakt is. Deze leden vinden dit een treurige ontwikkeling, en hopen dat het veld haar verantwoordelijkheid alsnog neemt en zorgt voor het tot stand komen van deze richtlijn. Gezien het belang van een multidisciplinaire aanpak bij het verminderen van vrijheidsbepalende maatregelen, vragen de leden van de VVD-fractie of de staatssecretaris mogelijk een rol ziet voor de denktank complexe zorg bij het vlottrekken van het proces omtrent de multidisciplinaire richtlijn.

Daarnaast concludeerde de IGZ dat op het gebied van uitvoering van het ondersteuningsplan en van de vrijheidsbepaling nog verbeterpunten liggen, met name ten aanzien van het betrekken van de cliënt en zijn vertegenwoordiger hierbij. De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris een reactie op deze conclusie.

Het ontbreken van een gedegen risicoinventarisatie – zoals geconstateerd door de IGZ – baart de leden van de VVD-fractie zorgen. De genoemde tunnelvisie en de daarmee gepaard gaande risico's bij 80% van de bezochte locaties leiden tot risico's voor de patiënt en de zorgverleners. Ook op dit punt vragen zij een reactie van de staatssecretaris.

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben kennis genomen van de brief van de staatssecretaris. Zij zijn zeer teleurgesteld in de reactie van de staatssecretaris op het verzoek van de Kamer om inzicht te geven in de stand van zaken met betrekking tot de instelling van de «Denktank complexe zorg».

De leden van de PvdA-fractie hebben in de brief van 7 november jl. geen enkele nieuwe informatie aangetroffen ten opzichte van het plan van aanpak dat zij op 4 april 2011 ontvingen. Zij vragen daarom of er überhaupt wel iets gebeurd is, en maken zich ernstig zorgen over het gevoel van urgentie bij deze regering. Waar blijft de actie? Er is al zoveel onderzoek gedaan naar effectieve methoden. Waarom heeft deze denktank maar liefst 2 jaar nodig om tot een resultaat te komen? Is het niet gewoon tijd voor implementatie? Waarom blijft het nu zo stil?

In de reactie op de eerdere inbreng van de leden van de PvdA-fractie (6 juli 2011), schrijft de staatssecretaris: «de Denktank zal overigens een plan van aanpak opstellen, inclusief een stappenplan gericht op concrete verbeteracties, met een tijdpad.» De leden van de PvdA-fractie concluderen dat dit plan van aanpak ontbreekt in de brief van 7 november jl. en verwachten dit alsnog op korte termijn te ontvangen. Daarbij ontvangen deze leden ook graag de precieze vraag- en doelstellingen die de denktank zichzelf heeft opgelegd.

De leden van de PvdA-fractie zijn ook geïnteresseerd in de in te stellen werkgroepen en de uit te werken deelplannen. Hoeveel mensen, en uit welke sectoren, worden bij deze werkgroepen extra betrokken? Hoeveel verpleegkundigen en andere mensen met dagelijkse ervaring zijn daarbij? Zijn er ook cliëntvertegenwoordigers betrokken bij de denktank? Op welke thema's worden de deelplannen geënt? Is daarbij aandacht voor zowel intra- als extramurale zorg?

De leden van de PvdA-fractie vragen aandacht voor goede zorg in de cure, de care en in de combinatie van die twee. Deze leden betreuren dat de aandacht nu alleen is gericht op de gehandicaptensector, terwijl de aanpak veel breder nodig is. Bij de IGZ is al langer bekend dat er bij mensen met een complexe zorgvraag, die een combinatie van de verschillende vormen van zorg nodig hebben, vaker fouten worden gemaakt. De leden van de PvdA-fractie vragen daarom om juist die sectoroverschrijdende aanpak stevig in te zetten en inzichtelijk te maken in de aanpak van de denktank.

Gaat de denktank ook in op de manier waarop de cultuuromslag in zorginstellingen verandert? Onlangs is weer gebleken (Zonnehuizen en GGZ instelling Halsteren) dat bestuurders meer bezig lijken met fusie en groeien, dan verbeteren van zorg en terugdringen drang en dwang. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat een bestuur tot doel moet hebben geen vrijheidsbeperking toe te passen. Komt de denktank met concrete en afdwingbare voorstellen om deze cultuurverandering in alle gelederen te bewerkstelligen?

De leden van de PvdA-fractie vragen onder welke voorwaarden de denktank opereert. Is de denktank vrij om zelf aanbevelingen te doen, of zijn daarbij beperkingen? Worden de aanbevelingen voor presentatie eerst aan het ministerie of zorgaanbieders voorgelegd? Is de denktank volledig onafhankelijk?

De staatssecretaris schrijft op 28 november 2011 in haar brief aan de Kamer dat er forse verbeterlagen nodig zijn om vrijheidsbeperking zoveel mogelijk terug te dringen. Hiertoe onderneemt zij diverse acties, en het instellen van de «Denktank complexe zorg» is daar één van. De leden van de PvdA-fractie vragen op welke manier de denktank het wetsvoorstel Zorg en dwang, de beginselenwet AWBZ-zorg en het scherpere toezicht op de toeslagen extreme zorgzwaarte in zijn activiteiten opneemt.

De leden van de PvdA-fractie vragen wanneer het meldpunt complexe zorgvragen, zoals voorgesteld in de motie Bouwmeester, Wolbert, Voortman in werking treedt.

De leden van de PvdA-fractie hebben nog een aantal aanvullende vragen.

- Aangezien voldoende en goed opgeleid personeel een absolute voorwaarde is voor goede zorg en het tegen gaan van vrijheidsbeperking vragen de leden van de PvdA-fractie of de staatssecretaris bereid is de stand van zaken hiervan te onderzoeken.
- Wanneer komt er een multidisciplinaire richtlijn die moet leiden tot zo min mogelijk drang en dwang ?
- De richtlijn drang en dwang in de GGZ, die moet leiden tot zo min mogelijk drang en dwang is stopgezet wegens geldgebrek. Geldt dit ook voor de gehandicaptensector en voor ouderen?

Inbreng CDA-fractie

In de beantwoording van de schriftelijke vragen d.d. 6 juli jl. wordt aangegeven dat de voorzitter van de denktank de bevoegdheid heeft diverse werkgroepen te vormen en hier mensen in te benoemen die niet in de denktank zelf vertegenwoordigd zijn. Welke werkgroepen zijn er inmiddels gevormd, en welke mensen (disciplines) hebben hierin zitting genomen?

De leden van de CDA-fractie hebben eerder gevraagd of de maximale geldigheidsduur van de huidige CCE-adviezen (vijf jaar) niet te lang is. In de schriftelijke beantwoording wordt aangegeven dat er overwogen wordt de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) te vragen de beleidsregel op dit punt

aan te passen. Deze leden vragen of de staatssecretaris hier al een definitief standpunt over heeft ingenomen, en zo ja welk?

Als de denktank voorstellen tot verbeteracties doet kan dit in praktijk leiden tot eventuele experimenten, zo wordt gesteld in de schriftelijke beantwoording. De leden van de CDA-fractie vragen of er al geëxperimenteerd wordt met verbeteracties, en welke verbeteringen dit concreet zijn.

Worden de bevindingen uit de tussenrapportage «Terugdringen van vrijheidsbeperking in de langdurige zorg» van de IGZ betrokken bij de werkprocessen van de Denktank Complexe zorg? Zo ja, hoe dan precies?

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen over de stand van zaken met betrekking tot de denktank complexe zorg. Naar aanleiding van het debat van 19 januari 2011 over de jongen die vastgebonden werd in zijn zorginstelling, heeft de staatssecretaris toegezegd om een denktank in te stellen. De leden van de SP-fractie vinden dat het van belang is te onderzoeken welke oplossingen en werkwijzen er gevonden kunnen worden om zorgbehoevenden met een complexe zorgvraag zoveel mogelijk in vrijheid te laten bewegen. De leden van de SP-fractie zijn echter kritisch. Zij willen weten wat de denktank precies gaat doen. Op welke wijze gaat de denktank perspectiefloze zorgsituaties verkennen, zodat zorgbehoevenden met een complexe zorgvraag zo min mogelijk worden vastgebonden? Genoemde leden willen weten op welke wijze de denktank op zoek gaat naar oplossingen voor de zorgsituatie rondom complexe zorgvragen. Zij betreuren het feit dat alleen de gehandicaptenzorg wordt onderzocht, en de ouderenzorg en geestelijke gezondheidszorg niet worden meegenomen bij het zoeken naar oplossingen. Genoemde leden verzoeken de staatssecretaris om deze zorgsectoren alsnog mee te nemen in de denktank.

De leden van de SP-fractie vinden twee jaar een te lange periode om te onderzoeken hoe complexe zorgvragen beter kunnen worden beantwoord. De leden van de SP-fractie willen weten wat er in de tussentijd gebeurt met zorgbehoevenden die momenteel vastgebonden worden. Genoemde leden vragen welke oplossingen en maatregelen voor deze mensen nu worden genomen. De leden van de SP-fractie vinden het mensenwaardig om mensen vast te binden. Zij willen weten of er verbeteringen hebben plaatsgevonden met betrekking tot vrijheidsbeperkende maatregelen sinds het debat van afgelopen 19 januari jl.

De staatssecretaris heeft in de denktank «knappe koppen» gevraagd om plaats te nemen. De leden van de SP-fractie vinden het onjuist dat alleen hoog opgeleide mensen hierin plaatsnemen. Genoemde leden zijn van mening dat de mensen die het beste weten wat er in de zorg gebeurt, de mensen zijn die de zorg verlenen. De leden van de SP-fractie vinden het onbegrijpelijk dat zorgverleners gevraagd worden in de denktank mee te praten, maar geen onderdeel mogen uitmaken van de denktank. Genoemde leden verzoeken de staatssecretaris alsnog zorgverleners uit te nodigen om plaats te nemen in de denktank. Zij vernemen graag of de commissie nog altijd voltallig bijeen komt, of dat hier verschuivingen zichtbaar zijn. Indien dit het geval is verlangen zij hierop een toelichting.

De staatssecretaris schrijft in haar brief van 7 november jl. dat de Kamer komend voorjaar een tussenrapportage ontvangt van de denktank complexe zorg. De leden van de SP-fractie vragen of er nu al resultaten en/of oplossingen zijn gevonden. Zij willen weten of er een mogelijkheid is om eventuele oplossingen eerder in te voeren in overleg met de Kamer dan de twee jaar die voor de denktank is gereserveerd.

De denktank complexe zorg duurt tot maart 2013. De leden van de SP-fractie willen weten wat er wordt gedaan met de resultaten. Zij merken op dat complexe zorgvragen over twee jaar nog bestaan. Wat gebeurt er na de twee jaar met zorgbehoevenden die een complexe zorgvraag hebben?